

Informace o novém referenčním popisu češtiny pro úroveň A1, A2

Jitka Cvejnová

Dne 1. července 2015 uveřejnil Národní ústav pro vzdělávání na svých webových stránkách¹ nový referenční popis češtiny pro účely zkoušky z českého jazyka pro trvalý pobyt v ČR – úrovně A1, A2. Základním účelem materiálu je vymezit jazykový obsah pro zkoušky z češtiny na příslušných úrovních pro migranty, aby bylo možné zajistit opakovatelnost a reprodukovatelnost výsledků těchto zkoušek a zároveň přizpůsobit tyto zkoušky jazykovým potřebám migrantů. Mimo to je určen učitelům připravujícím migranty na zkoušky, tvůrcům učebních materiálů příslušné úrovně a dalším zájemcům o češtinu jako druhý jazyk.

Vzniklá práce je kolektivním dílem deseti autorů² pod vedení PhDr. Jitky Cvejnové. Materiál prošel dvěma recenzemi na území České republiky (doc. Milan Hrdlička, CSc., PhDr. Mgr. Kateřina Vodičková, MA, PhD.) a jednou zahraniční recenzí (Dr. Waldemar Martinyuk z Jagellonské univerzity v Krakově, expert Rady Evropy a bývalý ředitel Centra moderních jazyků v Grazu). Popis byl představen také Jednotce jazykových politik Rady Evropy ve Štrasburku jako publikace splňující kritéria její jazykové politiky vůči migrantům a napomáhající jazykové integraci migrantů. Jedná se zároveň o jednu z prvních publikací o češtině jako o druhém jazyku ve smyslu definicí, kterými se od devadesátých let minulého století rozlišuje v aplikované lingvistice mezi cizím jazykem a druhým jazykem³.

Publikace se více než předchozí referenční popisy češtiny opírá o sociologický výzkum potřeb migrantů⁴. Publikace také více těží z výsledků české korpusové lingvistiky, i když hledisko frekvence lexikálních jednotek bylo pouze pomocným hlediskem při vytváření popisu. Naopak základním hlediskem se stalo při vymezování gramatických kategorií příslušných jednotlivých úrovní.⁵ Konečně byly do publikace zařazeny konkretizované deskriptory řečových dovedností, které výstižněji a konkrétněji popisují požadované dovednosti (*can do statements*) uchazečů než strohé a velmi abstraktní popisy Společného evropského referenčního rámce.

¹ http://trvaly-pobyt.cestina-pro-cizince.cz/?p=referencni-popis-cestiny&hl=cs_CZ

² V abecedním pořadí: Jitka Cvejnová, Ondřej Geppert, Dita Golková, Zuzana Hajíčková, Petra Honzáková, Petra Chvojková, Jitka Kubíčková, Jitka Lukášová, Kateřina Romaševská, Kateřina Šormová,

³ Viz např. Richards, L. C., & Schmidt, R. (2002). *Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics*, 3rd edition. London: Longman

⁴ Leontieva, Y., Ezedinne, P., & Plačková, A. (2013). *Životní styl, jazykové znalosti a potřeby ukrajinských a vietnamských migrantů v ČR*. Praha: Sociologický ústav AV ČR.

⁵ Bartoň, T., Cvrček, V., Čermák, F., Jelínek, T., & Petkevič, V. (2009). *Statistiky češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny/Ústav českého národního korpusu.

V této části se autoři publikace inspirovali německým referenčním popisem Profile Deutsch⁶.

Publikace se skládá z deseti kapitol, které zachycují požadované dovednosti v různých rovinách jazykového materiálu. První a druhá kapitola jsou věnovány vlastnímu popisu požadovaných dovedností, tedy výroků „*can do statements*“. Třetí kapitola shrnuje textové žánry využitelné v úlohách pro jednotlivé řečové dovednosti. Čtvrtá až šestá kapitola zahrnují požadavky na osvojení slovní zásoby v širším slova smyslu⁷. Požadované osvojení gramatiky je obsaženo v sedmé kapitole. Požadavky na ovládnutí zvukové stránky a osvojení si relevantních pravopisných jevů jsou začleněny do osmé a deváté kapitoly. Poslední kapitola poukazuje na potřebné sociokulturní kompetence uchazeče.

Autoři by uvítali, kdyby se tento materiál stal výchozím materiálem pro výuku migrantů na příslušných úrovních. Jeho cílem je poskytnout teoretickou oporu všem, kteří se výukou v této oblasti zabývají. Vzniklý materiál může být rovněž inspirací pro tvůrce jiných referenčních popisů vycházejících z odlišného specifikačního zaměření.

Literatura

- BARTOŇ, T., CVRČEK, V., ČERMÁK, F., JELÍNEK, T., & PETKEVIČ, V. (2009). *Statistiky češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny/Ústav českého národního korpusu.
- GLABONIAT, M., MÜLLER, M., RUSCH, P., SCHMITZ, H., & WERTENSCHLAG, L. (2005). *Profile Deutsch*. Berlin/München: Langenscheidt-Verlag.
- LEONTIEVA, Y., EZEDINNE, P., & PLAČKOVÁ, A. (2013). *Životní styl, jazykové znalosti a potřeby ukrajinských a vietnamských migrantů v ČR*. Praha: Sociologický ústav AV ČR.
- RICHARDS, J. C., SCHMIDT, R. (2002). *Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics*, 3rd edition. London: Longman.

Autorka

PhDr. Jitka Cvejnová, e-mail: cvejnova@a-contact.cz, Národní ústav pro vzdělávání, Praha.

Autorka se zabývá přípravou zkoušek z českého jazyka pro trvalý pobyt.

⁶ Glaboniat, M., Müller, M., Rusch, P., Schmitz, H., & Wertenschlag, L. (2005). *Profile Deutsch*. Berlin/München: Langenscheidt-Verlag.

⁷ Kapitoly mají název Obecné pojmy, Jazykové funkce a Specifické pojmy.